

Број/Број:01,02,03,03/11-05-404/10
Сарајево/Sarajevo, 08. 02. 2011.

ИЗВЈЕШТАЈ СА ПРВОГ ДИЈЕЛА РЕДОВНОГ ЗАСЈЕДАЊА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ САВЈЕТА ЕВРОПЕ, СТРАЗБУР, 24-28.01.2011.

Први дио редовног засједања Парламентарне скупштине Савјета Европе за 2011. годину одржан је у Стразбуру од 24. до 28. јануара. Засједању су присуствовали чланови Делегације Парламентарне скупштине БиХ у Парламентарној скупштини Савјета Европе: Младен Иванић, Азра Хаџиахметовић и Милица Марковић, те Едина Вејзагић, секретар Делегације и Амила Жујо, преводилац.

1. СУСРЕТИ ЧЛАНОВА ДЕЛЕГАЦИЈЕ ПСБиХ У ТОКУ ЗАСЈЕДАЊА

Чланови Делегације сусрели су се у уторак, 25. 01. 2011. године, са предсједником Парламентарне скупштине Савјета Европе, Мевлутом Чавушоглуом. Предсједник Чавушоглу информисао је чланове Делегације да је обавио разговоре са генералним секретаром Савјета Европе, Торбјорном Јагландом, и предједавајућим Комитета министара Савјета Европе – турским министром спољних послова Ахметом Давутоглуом, у вези са ситуацијом у Босни и Херцеговини, те најавио долазак представника Савјета Европе у БиХ након успостављања власти. С тим у вези, затражио је мишљење чланова Делегације у вези с датумом формирања власти у БиХ. Говорећи о два супротстављена блока – СДП, СДА, ХСП, НСРЗБ с једне стране, и СНСД, СДС, ХДЗБиХ и ХДЗ 1990, с друге стране, г. Иванић је изразио песимизам у погледу формирања власти прије љета. Рекао је како је потребно да с једне од страна неко начини први корак. Милица Марковић рекла је да је СНСД био спреман за конституисање власти још 30.11.2010. године (када је одржана конститутивна сједница ПСПСБиХ), те да се чека на договор странака из Федерације БиХ. Азра Хаџиахметовић истакла је да је БиХ дошла на прекретницу по питању уставних промјена, европског пута, економске ситуације и потребе обезбјеђивања неопходног динамизма, што говори да формирање власти треба обавити на други, садржајнији начин, односно путем оног што неки називају програмском коалицијом. Гђа Хаџиахметовић сматра да је прије формирања власти потребно постићи начелни договор о питањима као што су европски пут и уставне промјене. Док други напредују, БиХ остаје на истом мјесту, или чак назадује и ускоро ће доћи у позицију да њено питање буде поново интернационализовано. Г. Чавушоглу је подвукао да је у овом тренутку најважније формирати власт како би се почело са реформама, те је поставио питање у вези са помацима у именовању представника БиХ на упражњена мјеста у тијелима Савјета Европе. Чланови Делегације појаснили су да је Предсједништво БиХ надлежно за именовање међународних представника БиХ. Г. Чавушоглу је изразио наду да ће овај процес бити убрзан имајући у виду да је Бакир Изетбеговић изабран за члана Предсједништва БиХ, те да као бивши предједавајући Делегације ПСБиХ у ПССЕ има посебан сензибилитет према овом питању.

Трећег дана засједања одржан је и састанак са Каролин Раво, шефицом Секретаријата Мониторинг комитета ПССЕ, и Карин Волдсет, извјеститељком Мониторинг комитета за БиХ. На самом почетку разговора, гђа Раво је упозорила да **уколико нови састав Делегације Парламентарне скупштине БиХ у Парламентарној скупштини Савјета Европе не буде достављен до средине марта, односно до састанка Сталног комитета ПССЕ (11. 03. 2011),**

постоји ризик да БиХ неће до краја године имати делегацију у ПССЕ. Најављујући посјету извјестилаца Мониторинг комитета ПССЕ, изјавила је да нема сврхе организовати посјету прије формирања власти, али да ће, након што до посјете дође, прво питање бх. властима бити пресуда у предмету Сејдић-Финци. Према њеним ријечима, Савјету Европе је потребан снажан сигнал да бх. власти барем раде на извршењу пресуде. Такође је истакла како је за похвалу чињеница да је БиХ до сада ратификовала 76 конвенција Савјета Европе, што је јако добро у поређењу са другим државама чланицама. Милица Марковић подсјетила је на предлог СНСД-а у вези са извршењем пресуде, али да, с обзиром на захтјев странака из Федерације БиХ да се приступи ширим измјенама Устава, то није било могуће. Савјет Европе може да помогне у смислу слања упозорења да је извршење пресуде приоритетно у односу на сва друга питања. Азра Хаџиахметовић је рекла да би било добро да посјета извјестилаца Мониторинг комитета сачека формирање власти, те је оцијенила како је чињеница да БиХ може остати без учешћа у Парламентарној скупштини Савјета Европе веома лоша за Босну и Херцеговину. Све политичке партије су вербално за извршење пресуде, али се још увијек није дошло до садржаја и модалитета извршења. Осврћући се на изјаву гђе Раво да Венецијанска комисија стоји на располагању, гђа Хаџиахметовић је истакла да између политичких партија у БиХ постоје разлике и у погледу улоге тијела попут Венецијанске комисије и њиховог учешћа у процесу уставних промјена. Изразила је спремност да подржи рјешења која ће ићи у прилог извршења пресуде.

2. ТЕМЕ ЗАСЈЕДАЊА

Наводи о нехуманом поступању са људима и нелегална трговина органима на Косову

Јануарско засједање Парламентарне скупштине Савјета Европе обиљежено је расправом о наводима о нехуманом поступању с људима и нелегалној трговини људским органима на Косову, а на основу извјештаја који је припремио извјестилац Комитета за људска права и правне послове, Дик Марти (Швајцарска, АЛДЕ). У Извјештају се наводи да су нађени бројни конкретни показатељи да је одређени број Срба и косовских Албанаца био заробљен у тајним притворима под контролом Ослободилачке војске Косова (ОВК) на сјеверу Албаније, те су били извргнути мучењу прије него што су нестали. Поред тога, тврди се да су у периоду непосредно након престанка оружаног сукоба затвореницима уклањани органи како би били однесени у иностранство ради трансплантације. У Резолуцији 1782 (2011)¹ коју су након исцрпне расправе усвојили, чланови ПССЕ затражили су детаљне истраге о постојању тајних притвора под контролом ОВК, као и о нестаницима који се повезују са косовским ратом, те о спрези између организованог криминала и политичких кругова. Парламентарци су даље позвали на давање јасног мандата, ресурса и највише политичке подршке Мисији ЕУ на Косову (ЕУЛЕКС) који су потребни за спровођење њене изузетно сложене и значајне улоге. Од албанских власти је затражено да безрезервно сарађују са ЕУЛЕКС-ом и свим међународним тијелима чији мандат буде откривање истине о злочинима који се повезују са ратом на Косову, без обзира на поријекло починилаца и жртава. У дискусији о овој теми учествовали су и Милица Марковић и Младен Иванић. Гђа Марковић најприје је честитала Дику Мартију на изванредно припремљеном извјештају. Оцијенила је да је Косово постало веома проблематична регија у средишту Европе у којој су се десиле најстрашније ствари као што су: трговина људским органима, организовани криминал, вађење органа затвореницима, ратни злочини, постојање тајних затвора, трговина хероином и другим наркотицима. Надаље је навела да сматра да је све што је у извјештају наведено истинито, али је и поставила питање шта ће бити учињено последице извјештаја, односно да ли постоји довољно одлучности и снаге да се спроведе темељна истрага с циљем кажњавања ратног злочина, борбе против организованог криминала, задовољења правде за жртве, детерминисања Косова као тржишта људским органима, хероином и другим наркотицима. Усвајање предложене резолуције значило би да постоји воља и одлучност да се Косово маркира као проблематичан регион, да

¹ Резолуција 1782 (2011) налази се у прилогу Извјештаја

Косово није априори привилеговано и да Европа има начина да се томе супротстави. Гђа Марковић је изјавила да се злочини ОВК Хашима Тачија не ограничавају само на Косово, те је навела случај нестанка четири аутобуса са избјеглицама 1992. године у Босанском Броду. Дванаест година касније, у селу Сијековац близу Брода откривена је масовна гробница у којој је нађено 59 лешева, од којих су 23 била дјечја. „Након откривања гробнице Удружењу породица несталих лица јавила се особа која је признала да је учествовала у том масакру и рекла је да су прије смрти повађени органи женама и дјечи. Ти повађени органи су послани у мјесто гдје је организована недозвољена трговина људским органима. То је страشان злочин. Удружење породица несталих лица посједује доказе да су починиоци тог масакра били из ОВК. Више података о жртвама и масакру посједује тужилац из Тужилаштва БиХ Дејвид Швендимен, који је отишао из БиХ и данас ради као међународни тужилац на Косову, Британски институт за форензичку експертизу и, наравно, Удружење породица несталих лица Републике Српске. Због истине и задовољења правде за жртве, ја Вас позивам, господине Марти, да Ви или неко други из Савјета Европе сакупи све ове податке и уврсти их у овај извјештај. Убијеђена сам да су они који су одговорни за злочине на Косову били и налогодавци за злочине у Броду. На крају сматрам да резолуција заслужује нашу подршку и још једном честитам господину Мартију на веома комплексном и храбром извјештају”, рекла је гђа Марковић.

Г. Иванић је такођер подржао извјештај г. Мартија. У свом излагању осврнуо се на питање улоге међународне заједнице и чињеницу да она није раније реаговала. Поставио је питање зашто су ранији извјештаји о овој теми скривани, те дали, уколико је то учињено из прагматичних разлога, треба дозволити да због прагматизма у опасност буду доведене основне вриједности попут људских живота. „На Балкану обично постоји добра и лоша страна ствари, али ниједна страна није у потпуности лоша или у потпуности добра. Можете имати фаворита, али грешака ће увијек бити. Од примарног је значаја да постоји неутралан међународни приступ. На жалост, у овом случају то се није десило. Морамо научити лекције за наредне мисије. За мене је то посебно значајно. Кључни аспект наше дискусије мора бити одговор на питање шта можемо учинити како бисмо спријечили да се то понови. Такође је потребно да пошаљемо поруку да је неприхватљиво да људи који су за ово одговорни не буду позвани на одговорност.“

Заштита свједока на Балкану као основ помирења

Расправа о заштити свједока на Балкану одржана је на основу извјештаја Жана Шарла Гардета (Монако, ЕПП/ЦД). Г. Гардето је након посјета Србији, Хрватској, Босни и Херцеговини и Косову утврдио да ниво заштите свједока варира од земље до земље, што има цијели низ посљедица попут одавања идентитета заштићених свједока у Хрватској, пријетњи свједоцима у БиХ, те убистава свједока на Косову. „Без поуздане и трајне заштите свједока, правда и помирење не могу бити постигнути“, наводи се у извјештају. С тим у вези, Скупштина је позвала власти Босне и Херцеговине, Хрватске, Србије и Косова да унаприједи заштиту свједока у случајевима ратних злочина који се воде на националним судовима. Расправа је резултирала једногласним усвајањем Резолуције 1784 (2011).

Обавеза држава чланица СЕ да сарађују у процесуирању ратних злочина

Миљенко Дорић (Хрватска, АЛДЕ) припремио је у име Комитета за правне послове и људска права ПССЕ извјештај о обавези држава чланица СЕ да сарађују у процесуирању ратних злочина, како би се избјегла некажњивост. У Резолуцији 1785 (2011), која је усвојена на основу овог извјештаја, поздравља се напредак који су постигле земље бивше Југославије с циљем смањења некажњивости путем појачане сарадње која укључује закључивање споразума о билатералном изручењу и признавању страних пресуда. Такође је позитивно оцијењена сарадња између државних тужилаца ових земаља који су закључили билатералне споразуме омогућивши на тај начин размјену информација и доказа. Скупштина је позвала владе држава чланица да се уздрже од давања држављанства лицима оптуженим за ратне злочине у другим

државама, да захтјеве за изручење разматрају брже, те да захтјеве за изручење када су у питању ратни злочини процесуирају у доброј вјери.

Помирење и политички дијалог између земаља бивше Југославије

Извјештај о помирењу и политичком дијалогу између земаља бивше Југославије на основу којег је одржана расправа у Парламентарној скупштини СЕ припремио је Пјетро Марченаро (Италија, СОЦ). У извјештају се наводи да земље бивше Југославије морају удвостручити своје напоре како би постигле помирење и прикључиле се евроатлантским интеграцијама. ПССЕ је, између осталог, позвала земље бивше Југославије да питање несталих лица третирају као приоритет, да у потпуности сарађују са Међународним кривичним судом за бившу Југославију, осигурају пуну заштиту свједока, пруже подршку за повратак и реинтеграцију избјеглица, те ријеше територијалне спорове. У усвојеној Резолуцији 1786 (2011)² Скупштина позива Босну и Херцеговину да предузме хитне кораке у смислу поштовања својих обавеза које има као чланица Савјета Европе, те спроведе свеобухватне кључне реформе, укључујући и уставну реформу. У дискусији је учествовала и Милица Марковић, која је оцијенила да извјештај вјеродостојно осликава данашњу ситуацију међу земљама бивше Југославије. Та ситуација се значајно поправила у посљедњих четири-пет година, посебно када је ријеч о односима између Србије и Хрватске. Гђа Марковић је истакла како и БиХ има интерес за успостављање помирења између земаља бивше Југославије, али су истовремено коегзистенција и мир између три конститутивна народа у БиХ добра околност за сусједне земље. Због тога је веома важна сарадња између Београда, Загреба и Сарајева. Када је у питању трајно помирење и разумијевање у БиХ, према мишљењу гђе Марковић потребно је дефинисати два важна питања: питање несталих и питање реформе Устава. Навела је да се Институт за тражење несталих лица у 90% случајева бави тражењем несталих Бошњака, док су нестали Срби и Хрвати за Институт неважни и управо то представља камен спотицања на путу ка помирењу у БиХ. Надаље је говорила о неслагању у вези с питањем уставне реформе, при чему је нагласила да за Републику Српску уставна реформа у смислу извршења одлуке Суда за људска права у предмету Сејдић-Финци није спорна. Препоруку „Прихватите прошлост и окрените се према будућности“ у Босни и Херцеговини је лако рећи, али тешко остварити, оцијенила је гђа Марковић. На концу је подржала предложену резолуцију јер сматра да би она могла манифестовати интерес и подршку свим земљама бивше Југославије како би што прије дошле у позицију добрих сусједа и у процес у којем ће реалност бити сагледавана кроз перспективу будућности.

У току јануарског дијела редовног засједања ПССЕ, парламентарци су расправљали још и о:

- Извршењу пресуда Европског суда за људска права (Резолуција 1787 (2011) и Препорука 1955 (2011));
- Заштити хришћанских заједница на Блиском истоку (Препорука 1957 (2011)),
- Ситуацијама у Бјелорусији (Резолуција 1790 (2011)) и Тунису (Резолуција 1791 (2011))
- Заштити новинарских извора (Препорука 1950 (2011)),
- Реформи Савјета Европе (Резолуција 1783 (2011) и Препорука 1951 (2011)),
- Мониторингу обавеза држава чланица СЕ у погледу социјалних права (Резолуција 1792 (2011) и Препорука 1958 (2011)),
- Политикама превентивне здравствене његе у државама чланицама СЕ (Препорука 1959 (2011))
- Промовисању активног старења (Резолуција 1793 (2011)),
- Заштити избјеглица и миграната у случајевима екстрадиције и протјеривања (Резолуција 1788 (2011) и Препорука 1956 (2011)).
-

2. ОБРАЋАЊА ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ САВЈЕТА ЕВРОПЕ

² Резолуција 1786 (2011) налази се у прилогу Извјештаја

Абдулах Гил, председник Републике Турске

У свом говору, председник Гил је рекао да растући песимизам у Европи данас обликује њен политички живот, те да су у европским друштвима све присутније појаве нетолеранције и дискриминације. Поред тога, слабљење друштвених веза, радикализација и повећање јаза између различитих религијских, етничких и културних заједница представљају трендове због којих би се сви морали забринути. Истакао је посебну улогу Савјета Европе који је већ урадио много, али и даље ради на промовисању мирног суживота и узајамног поштовања између народа различитог поријекла, културе и вјере који живе у Европи. Као чувар Европске конвенције о људским правима, Савјет Европе има обавезу да брани вриједности које представљају предуслове демократске сигурности и стабилности у Европи. Пред Европом стоје бројни изазови и данас је потребно изградити „уједињену европску савјест“ за слободнију, сигурнију и уједињену Европу. „Савјет Европе је утјеловљење наших вриједности и аспирација. Стога је то право мјесто за његовање европске савјести. Радимо заједно и дјелујемо заједно како бисмо је саградили“, закључио је председник Гил.

Борис Тадић, председник Републике Србије

Председник Републике Србије говорио је о изазовима које у наредних десет година чекају Србију, регион и Европу. Први изазов односи се на испуњавање стандарда ЕУ како би Србија и друге земље региона што је прије могуће постале пуни чланови Уније. Други се тиче потребе за наставком процеса помирења у региону, док се трећи изазов односи на савремене пријетње демократским процесима и мјерама које је потребно предузети с циљем борбе против оних који желе злоупотријебити демократију и економију. Србија осјећа да може дати позитиван допринос даљем напретку региона. Помирење је за Србију политички приоритет јер оно представља стратешки и морални императив. Г. Тадић је говорио о унапређењу односа са Хрватском и Босном и Херцеговином, при чему је нагласио да Србија подржава територијални интегритет БиХ. „Наш је заједнички задатак да помогнемо успостављању такве структуре власти која поштује права и интересе два ентитета и три конститутивна народа“, рекао је г. Тадић. Посебну забринутост председник Тадић је изразио у погледу организованог криминала. „У нашем региону имамо посебну одговорност да креирамо стратешки савез против организованог криминала. Надамо се да ће сви на Западном Балкану борбу против организованог криминала учинити приоритетом. Дугујемо то нашим грађанима, нашим сусједима у Европској унији и нашој наредној генерацији“, поручио је г. Тадић.

Трајан Басеску, председник Румуније

Г. Басеску је акценат свог излагања ставио на заштиту националних мањина и Рома. Истакао је да заштита права и интеграција Рома не могу бити само одговорност земаља њиховог поријекла, него да то захтијева и међународну сарадњу и подршку паневропских институција, као што је и Савјет Европе. Упозорио је на растућу тенденцију у Европи да се одговорност проблема пребаци на мигранте, те истакао да СЕ може играти кључну улогу у откривању проблема у њиховој раној фази, како би борба против тих проблема била што ефикаснија.

Ахмет Давутоглу, министар спољних послова Турске и председавајући Комитета министара СЕ

Г. Давутоглу обратио се Скупштини у својству председавајућег Комитета министара Савјета Европе подсетивши на приоритете турског председавања Савјетом Европе: подршка реформи Савјета Европе, спровођење реформе Европског суда за људска права, јачање независних механизма надзора, процес приступања Европске уније Европској конвенцији о људским правима, превазилажење изазова који се јављају у мултикултуралним европским друштвима. Осврћући се на ситуацију у појединим државама чланицама, министар Давутоглу је говорио и о региону Југоисточне Европе оцијенивши охрабрујућим напредак Црне Горе и Србије у

испуњавању обавеза. Рекао је како је процес помирења и приближавања у овом региону веома значајан, те је изразио наду да ће зарад мира и политичке стабилности у региону тај процес бити настављен и у 2011. години. Када је у питању позиционирање СЕ на плану спољних односа, министар Давутоглу је потврдио намјеру јачања сарадње са Уједињеним нацијама и посебно са ОЕБС-ом.

Торбјорн Јагланд, генерални секретар Савјета Европе

Фокус излагања г. Јагланда био је реформа Савјета Европе чији су циљеви: унапређење инструмената СЕ како би спровео владавину права засновану на демократским стандардима и стандардима људских права на цијелом континенту; изградања културе заједничког живота; ширење интеракције са сусједима; боље искоришћавање потенцијала сарадње са партнерима СЕ.

Извјештај припремила

Едина Вејзагић
секретар Делегације